

Ewa Prusicka-Kołcon

Niemirówek, st. 7/28 "Zamczysko",
gm. Tarnawatka, woj. zamojskie, AZP
92-89/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 303-304

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MYŚLIBÓRZ, st. 4,
gm. *loco*,
woj. gorzowskie,
AZP 41-8/1

• nowożytny warsztat ceramiczny (XVI-XVIII w.)

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Teresę Witkowską (Muzeum w Gorzowie Wielkopolskim), z udziałem mgr mgr Małgorzaty Pytlak i Stanisława Sinkowskiego. Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Kontynuowano prace prowadzone w 1995 r. w północno-zachodniej części miasta, po wewnętrznej stronie murów miejskich. W sezonie 1996 przebadano powierzchnię 47,1 m².

Odkryto 8 obiektów. Cztery obiekty oraz warstwa kulturowa, bogato nasycona materiałem ceramicznym, związane były z produkcją warsztatu ceramicznego. Odsłonięty w południowo-zachodniej części wykopu IIB i D, bezpośrednio pod warstwą użytkową mieszaniny gliny i próchnicy z dużą zawartością odpadów produkcyjnych w postaci ułamków ceramiki, obiekt nr 3 był pozostałością pieca o wymiarach około 2,40 x 1,40 m, z zagłębieniem o wymiarach 0,90 x 0,60 m w środku, zorientowanego wzdłuż linii południowy wschód-północny zachód. Ściany pieca stanowił żółty, żelazisty, spieczony piasek, z licznymi kamieniami różnej wielkości. Na północ od pieca przebiegał rowek przypieczowy długości 1,80 m, szerokości od 0,60 do 0,40 m, wypełniony żelazistym piaskiem. W południowo-wschodniej części wykopu IIC, na głębokości 1,20 m, natrafiono na jamę do przechowywania wapna, o wymiarach 0,80 x 0,60 m (obiekt nr 4), której dno wyłożone zostało jedną warstwą dachówek. Ślady wapna na powierzchni dachówek wskazują na owalny, zbliżony do koła o średnicy 0,60 m kształt jamy. Na południe od niej, na głębokości 1,80 m, w miejscu, gdzie stwierdzono silne opadanie terenu, zlokalizowano jamę z ceramiką nowożytną, głębokości 0,60 m (obiekt nr 8). Gęstość materiału ceramicznego wskazuje na jej odpadowy charakter. Druga jama z ceramiką nowożytną (obiekt nr 6), zlokalizowana po wschodniej stronie muru granicznego (wykop IIB), zawierała znacznie mniejsze ilości ceramiki, a jej zasypisko miało podobną strukturę do warstwy użytkowej w zachodniej części wykopu. Pozostałe obiekty, nie związane z działalnością produkcyjną, to wcześniejsza jama z ceramiką średniowieczną (obiekt nr 7, wykop IIC) i trzy obiekty późniejsze: dwufazowy mur graniczny między działkami miejskimi (obiekt nr 1), fragment fundamentu budynku gospodarczego dostawionego do muru granicznego od strony wschodniej (obiekt nr 2, wykop IIA) oraz układ kamieni o wymiarach 1,75 x 1 m po zachodniej stronie muru, w północno-wschodnim narożniku wykopu IIB, na głębokości 1,10 m (obiekt nr 5). Stanowi on zapewne utwardzenie gliniastej próchnicy pod bliżej nieokreślony obiekt gospodarczy. W wykopie III przy murze miejskim odsłonięto fundament głębokości 0,85 m, nie natrafiając na ślady poprodukcyjne. Ogółem pozyskano około 3000 fragmentów naczyń, kafli miskowych i płytkowych glazurowanych oraz angobowanych (m.in. całe kafle: z wizerunkiem króla, prawdopodobnie Zygmunta III Wazy oraz gzymsowy).

Badania będą kontynuowane.

NIDZICA,
pl. Wolności 3,
gm. *loco*,
woj. olsztyńskie,
AZP 33-61/2

• ślady osadnictwa kultury wielbarskiej (młodszy okres wpływów rzymskich)
• kamienica nowożytna (XVII-XVIII w.)

Ratowniczo-rozpoznawcze badania wykopaliskowe w związku z planowanymi inwestycjami budowlanymi, przeprowadzone przez dr. Jana Michalskiego (ARCHED, dr Jan Michalski, Warszawa-Milanówek). Finansowane przez Urząd Miasta Nidzicy. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 37 m².

Odsłonięto niezłe zachowane piwnice, wypełnione gruzem i zniszczonymi przedmiotami z okresu II wojny światowej. Pod posadzką piwnic, w warstwie posypki, odkryto nieliczne fragmenty ceramiki. Pod warstwą podsypki i stopą fundamentową znajdował się piaszczysty calec. Na podstawie ceramiki i analizy architektonicznej murów, wykonanych częściowo z cegły, a częściowo z kamienia, chronologię obiektu można określić na XVII-XVIII w. W warstwie zalegającej pod posadzką piwnicy frontowej znaleziono kilka fragmentów ceramiki wielbarskiej – prawdopodobnie pochodzą one ze zniszczonego przez późniejszą zabudowę stanowiska. Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Olsztynie.

Badania będą kontynuowane.

NIEMIRÓWEK, st. 7/28
„Zamczysko”, gm. Tarnawatka,
woj. zamojskie,
AZP 92-89/-

• zamek nowożytny (XVI-XVII w.)

Badania wykopaliskowe przeprowadzone przez mgr Ewę Prusicką-Kolcon (Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie). Finansowane przez Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie. Drugi sezon ba-

dań. W centralnej części obiektu A, którego zarys odsłonięto w ubiegłym roku, założono wykop o wymiarach 2 x 17 m (34 m²). W północno-zachodnim rejonie stanowiska wytyczono 15 wykopów (nr XIII-XXVII) o łącznej powierzchni około 245 m². Przebadano także część południowo-zachodnią.

Nie odkryto podziałów wewnętrznych obiektu A, natomiast zarejestrowano w północnej części wykopu nikły ślad murów fundamentowych, które przypuszczalnie należy interpretować jako południowy narożnik wieży (narożnik północny odsłonięto w ubiegłym sezonie). Obiekt A był zatem wieżą na planie kwadratu, do której dobudowana była od południa część na planie prostokąta. We wszystkich wykopach w rejonie północno-zachodnim stanowiska zarejestrowano przebieg murów fundamentowych dużego założenia architektonicznego w kształcie bardzo nieforemnej prostokąta o wymiarach około 11 x 38 m (obiekt B). Mury obiektu bieły nieregularnie, były płytkie (wysokości 50–70 cm). Fundamenty zbudowano w wykopach wąskoprzestrzennych, z kamienia wapiennego łamanego na zaprawie wapienno-piaskowej. W niektórych partiach zachowała się warstwa wyrównawcza w postaci cegieł ułożonych na płask. Obiekt budowany był w kilku fazach, o czym świadczą zarejestrowane w kilku węzłach architektonicznych ślady dostawiania murów. Funkcja obiektu nie jest jasna. Wydaje się, że odsłoniętego założenia nie należy uważać za jeden budynek, a za kilka mniejszych. Sugerują to fundamenty różnej głębokości i szerokości w różnych częściach założenia, dostawianie murów oraz pozostałości posadzki kamiennej w niektórych jego partiach. Inne mury, płytkie i nieregularne, mogły spełniać funkcję ogrodzenia. Budynki na powierzchni były zapewne drewniane – świadczą o tym niezbyt głębokie i trwałe fundamenty oraz znikoma ilość gruzu na powierzchni. Sądząc po niewielkiej ilości ceramiki użytkowej i kafla (dowodu istnienia systemu grzewczego), pełniły funkcje gospodarcze. Na podstawie analizy metrycznej cegły oraz fragmentów zabytków ruchomych można przyjąć, że czas powstania założenia zamknął się w okresie od XVI do końca XVII w., a więc był identyczny jak czas powstania budynku A, interpretowanego jako mieszkalny. W południowo-zachodniej części stanowiska odsłonięto na odcinku 32 m płytkie, nieregularne, pojedyncze mury z kamienia łamanego na zaprawie wapienno-piaskowej (obiekt C). Chronologicznie są one najprawdopodobniej związane z obiektami A i B (świadczą o tym zalegająca w ich obrębie ceramika), ale ich funkcja nie jest jednoznaczna. Przypuszczalnie pełniły rolę ogrodzenia, ale być może był to fragment niedokończonej budowy. W trakcie dwóch sezonów badawczych ujawniona została kompleksowa zabudowa wzgórza. Wyniki badań wykluczyły jej późnośredniowieczne pochodzenie, co sugerowały przekazy pisane.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowoschodniej”, t. II, 1997. Badania zakończono.

ODRZYKOŃ

„Zamek Średni”, st. 1,
gm. Wojaszówka,
woj. krośnieńskie,
AZP 109-74/8

• ruiny Zamku Średniego z XVI-XVII w.

Nadzór archeologiczny nad odgruzowaniem dziedzica Zamku Średniego w Odrzykoniu-Kamieńcu (a w zasadzie na Zamku Korczyńskim), przeprowadzony w okresie od sierpnia do listopada na zlecenie Andrzeja Koldera (dzierżawcy zamku i właściciela Muzeum Kamienic), a także według zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krośnie.

Podstawowym celem prac było odgruzowanie i wyrównanie dziedzica do poziomu z XVI w. – okresu świetności Zamku Średniego. Efektem tych działań było odsłonięcie nieznanych dotąd fragmentów murów i pomieszczeń (kaplica, budynek przy murze granicznym, rejon bramy). Pozyskano znaczną ilość elementów kamiennych, które pozwalają oddać piękno, wielkość i bogactwo tego założenia. Kaplica była aż po nasadę sklepienia zasypana gruzem kamiennie-ceglany. Cały nadkład warstwy zasypiskowej był późny, powstał po okresie normalnego użytkowania zamku. Tylko dolne partie gruzowiska mogą pochodzić z okresu pożaru w końcu XVI lub na początku XVII w.

Wyniki badań zostaną opublikowane w: A. Lubelczyk, *Nowe dane do poznania dziejów „Zamku Średniego” (Kamienica) w Odrzykoniu woj. krośnieńskie w świetle ostatnich badań archeologicznych*, „Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”, t. XIX, 1998, s. 219–231.

Oleśnica,
gm. loco, woj. wrocławskie

patrz: późne średniowiecze